

**HOLDNINGSPAPIR OM
MENNESKERETTIGHEDER**

Holdningspapir om menneskerettigheder

I 2018 fejrer vi 70-året for FN's menneskerettigheds-erklæring. Men vi oplever i disse år et stigende pres på menneskerettighederne.

Radikale Venstre ønsker at styrke og fremtidssikre menneskerettighederne. Det vil vi gøre ved:

- at arbejde for en almen forståelse af de politiske frihedsrettigheder som noget grundlæggende i vores politiske kultur, der aldrig må tages for givet,
- at arbejde for en almen forståelse af de sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder som politiske målsætninger, der sammen med opfyldelse af verdensmålene vil føre til en højere grad af reel lighed på langt sigt,
- at bevare og styrke Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol,
- at opfordre regering og folketing til at holde sig indenfor rammerne af Den Europæiske Menneskerettighedserklæring, og ikke søge at underminere, udfordre eller "gå til grænsen" af vore fælles rettigheder,
- at inkorporere følgende FN konventioner i dansk lov: Konvention om borgerlige og politiske rettigheder, konvention om afskaffelse af alle former for racediskrimination, konvention mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf, børnekonventionen, kvindekonventionen, handicapkonventionen samt konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder. Herved bidrager Danmark til at sende et vigtigt signal internationalt samt styrke borgernes retsstilling og skabe et lovbestemt grundlag for, at myndigheder og domstole kan gøre brug af konventionerne,
- at bruge de danske bistandsmidler til at støtte menneskerettighedsarbejde efter klare og internationalt anerkendte kriterier.

Overordnet værdigrundlag

Vi ønsker, at vores samfund skal bygge på retsstat, demokrati og menneskerettigheder. Vi tror på, at menneskerettigheder er universelle og gælder for alle. Både for dem, vi godt kan lide, og for dem, vi ikke kan lide.

Radikale Venstre har siden stiftelsen i 1905 støttet opbygningen af en international retsorden. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er en væsentlig del af denne retsorden og spiller en afgørende rolle i forhold til at beskytte individers grundlæggende rettigheder.

Hvad er menneskerettigheder

Menneskerettigheder findes globalt, regionalt og nationalt. På globalt plan findes FN's erklæring om menneskerettigheder og en række særskilte konventioner. Regionalt findes i Europarådets regi Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. På EU-niveau findes desuden EU's Charter om grundlæggende rettigheder og

Agenturet for grundlæggende rettigheder. Nationalt indeholder Grundloven en mindre række grundlæggende rettigheder.

Menneskerettigheder og demokrati

Retsstatsprincipperne er grundlæggende i liberalt demokrati, men et demokrati kan med parlamentarisk legitime beslutninger knægte de retsstatslige principper. Det ligger i menneskerettighedernes essens, at de begrænser folkestyrets og flertallets råderum til netop dét.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol er blevet kritiseret for sin dynamiske fortolkningsstil, men denne fortolkningsstil er nødvendig, hvis menneskerettighederne skal bevare deres relevans og afspejle udviklingen i det omkringliggende samfund.

Rettighederne må blandt andet forstås i sammenhæng med begreber, der ikke fandtes, dengang konventionen blev skrevet. Ytringsfrihed og retten til respekt for privatliv er f.eks. stærkt påvirket af informationsteknologien. Holdningen i samfundet til de begreber, der anvendes i konventionerne, ændrer sig også over tid. Forståelsen af familieliv er et eksempel, hvor udviklingen gør en udvidet forståelse nødvendig.

De internationale konventioner og erklæringer om menneskerettigheder må ikke blive forstenede dogmer, men skal heller ikke kunne ændres uden videre efter skiftende magthaveres forgojdtbefindende. De skal derimod stå fast som individernes universelle og ukrænkelige rettigheder.

Er nogle rettigheder mere grundlæggende end andre?

De politiske og borgerlige frihedsrettigheder, herunder ytringsfriheden, religionsfriheden og retten til familieliv, giver fundamentet for formel lighed. De er negativt definerede, som indskrænkninger staten ikke må praktisere, og de giver med deres "frihed fra noget" og "frihed til noget" individer lige muligheder for at udfolde sig i overensstemmelse med deres overbevisning og for at deltage i demokratiet. De bør kun begrænses i tilfælde, hvor udøvelsen af den enkeltes frihedsrettigheder begrænser eller ligefrem skader andre.

Konventionen om sociale, kulturelle og økonomiske rettigheder forpligter staterne til at sikre en række grundlæggende positivt definerede rettigheder, herunder retten til arbejde, social tryghed, en tilstrækkelig levelfod og til uddannelse. De er udtryk for et ønske om at skabe reel lighed. Konventionen forpligter medlemsstaterne til "at træffe forholdsregler med henblik på den fremadskridende fulde virkeliggørelse af de i denne konvention vedtagne rettigheder". Hvor de politiske frihedsrettigheder ofte er formuleret som individuelle rettigheder, er økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder således ofte formuleret som en "mål og middeltilgang", hvor beskyttelsen af en specifik rettighed angives som mål og statens forpligtelse til at tage alle passende skridt med henblik på at sikre denne rettighed angives som middel.

De forskellige typer menneskerettigheder har altså forskellig karakter, men der er ikke tale om, at nogle rettigheder er mere grundlæggende end andre, da de gensidigt forudsætter hinanden. Radikale Venstre mener, at de politiske

frihedsrettigheder er fundamentale for det liberale demokrati. De sociale, økonomiske og kulturelle rettigheder er en forudsætning for at kunne fastholde demokratiet og sikre bæredygtige samfund.

Inkorporering i dansk ret

Danske domstole har pligt til at fortolke i overensstemmelse med de internationale konventioner, som Danmark har tilsluttet sig, men kun som fortolkningsbidrag til forståelsen af dansk lovgivning. Ved at inkorporere konventionerne i dansk ret kan de imidlertid anvendes direkte af borgere og domstole på linje med national lovgivning.

Danmark har tilsluttet sig en række menneskerettighedskonventioner, men har kun inkorporeret Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, hvilket skete i 1992.

Styrket bevidsthed og forståelse for menneskerettigheder

Udvandingen af menneskerettighederne sker snigende. Konkrete indgreb i enkeltrettigheder kan isoleret set opleves som velbegrundede, og man risikerer herved at overse den samlede effekt. Derfor er det vigtigt med oplysning om rettighederne og om deres betydning og relevans for almindelige mennesker – også i Danmark. Nationalt skal vi stå fast på, at vores grundlov og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention er en del af kernen i vores politiske kulturarv, ikke et fremmedelement. En styrkelse af menneskerettighederne kan kobles sammen med arbejde for verdensmålene ved at vise, hvordan de kan være en løftestang for bæredygtig udvikling.

Endvidere kan det internationale arbejde for menneskerettigheder styrkes, ved at danske bistandsmidler i højere grad fokuseres på organisationer i civilsamfundet, som arbejder med menneskerettigheder. Midlerne bør uddeles efter klare og internationalt anerkendte kriterier.